

каш її постседиментац. розмиву в пліюцен. або антропоген. час – утвореннями відповід. віку. Контакт новопетрів. і берец. відкладів переважно чіткий. Контакт новопетрів. світи та товщі строкатих глин в цілому також чіткий, встановлюють на підставі літолог. відміни верхньоновопетрів. каоліністич пісковиків і глинистих утворень нижньої частини товщі строкатих глин. Палеонтол. обґрунтування ранньо-середньоміоцен. віку новопетрів. відкладів базується на результатах вивчення малакофауни, палінолог. матеріалів і флори прісно- та солонуватовод. діатомей.

Молюски з нижнього та серед. регіонід'ярусів Н. р. були зібрані та вивчені П. Гожиком і Е. Савроном у відслоненнях побли. с. Нові Петрівці, м. Вишгород та у колиш. Сирец. кар'єрі в Києві. У нижній частині нижнього регіонід'ярусу, безпосередньо над контактом з берец. відкладами, був зібраний комплекс молюсків надсімейства Unionoidea: *Unio (Unio) wendli* Mod., *Unio (Unio) ex gr. schwegleri* Mod., *Unio (Tumidusiana) savroni* sp. nov., *Unio (Tumidusiana) schleschi* Mod., *Psilunio* sp. та ін. У серед. і верх. частинах нижнього регіонід'ярусу виявлено комплекс переважно дрібних конгерій: *Congeria cf. aquitanica* Andrus., *Congeria cf. basteroti* Desh., *Congeria andrussovi* Rz., *Congeria sandbergieri* Andrus., *Congeria cf. amygdaloides* Dunk., а також відбитки та ядра уніонід і вівіпарид. У пісках серед. регіонід'ярусу виявлено ядра та відбитки *Congeria* sp., *Viviparus* sp., *Unio* sp. та ін. Вік уніонідового комплексу визначають як аквітанський, вік конгерієвих прошарків – бурдигал, вік середньоновопетрів. регіонід'ярусу – серед. міоцен. Палінолог. матеріали з новопетрів. відкладів вивчали А. Міхеліс, Р. Ротман, А. Стотланд, Н. Щекіна та ін. Спориво-пилк. комплекси отримано з вуглислоглинистих порід нижнього регіонід'ярусу та вуглистих глин нижньої частини верх. регіонід'ярусу. Перший з них відображає палеофлору типового ранньоміоцен. складу, де домінують *Pinus*, *Cedrus*, *Podocarpus*, досить багато таких голонасінних, як *Abies*, *Picea*, *Dacridium*, *Glyptostrobus*, *Tsuga* і особливо характерна велика кількість *Sciadopitys*, що дозволяє впевнено датувати ці відклади раннім міоценом. З верх. регіонід'ярусу отримано палінокомплекс зі знач. перевагою роду *Pinus*

і глибокою пригніченістю вкрітонасінних. У цілому склад флори середньоміоценовий і дуже близький до палінокомплексів карагансько-конк. відкладів Пд. України. Флора прісно- і солонуватовод. діатомей з діатомітів середньоновопетрів. регіонід'ярусу в розрізі Новодимитрів. воронки на зх. окраїнах Донец. складчастої споруди була встановлена та вивчена А. Моїсеєвою. Діатомова флора загалом добре збережена, достатньо багата та різноманітна: 21 рід, 82 види та внутрішньо-видових таксонів. У складі комплексу визначена велика кількість планктон. вимерлого виду *Melosira praegratulata* та його різновиду *Melosira f. curvata*, що відіграє провідну роль у прісновод. озер. міоцен. флорі.

Літ.: Соколов Н. А. Нижнетретичные отложения Южной России // Тр. Геолкома. 1893. Т. 9, № 2; Ротман Р. Н. Про вік континентальних відкладів полтавської світи // Тр. Ін-ту геол. наук АН УРСР 1962. № 1; Щекіна Н. О. Флора бурого вугілля та вуглистих глин з нижньої частини полтавської світи околиці Києва за даними спорово-пилкових досліджень // УБЖ. 1962. Т. 19, № 2; Зосимович В. Ю. О полтавской свите по Правобережью Среднего Днепра // Сб. науч. работ Н.-и. сектора Киев. ун-та. 1963. № 1; Зосимович В. Ю., Клошников М. М., Носовський М. Ф. Про схему стратиграфічного розчленування палеогенових відкладів платформеної частини УРСР // ГЖ. 1963. Т. 23, вип. 6; Міхеліс А. А. Палінологічна характеристика пограничних верств олігоцену та міоцену Північно-Західного Донбасу // Тектоніка і стратиграфія. 1975. № 7; Зосимович В. Ю., Савронь Э. Б. Некоторые вопросы номенклатуры полтавских отложений // ГЖ. 1978. Т. 38, вип. 6; Моїсеєва А. И. Миоценовые пресноводные диатомовые водоросли северо-западных окраин Донбасса // Палеомикробиолог. исследование для целей стратиграфии. Ленинград, 1980; Гожик П. Ф. Пресноводные молюски позднего кайнозоя юга Восточной Европы. К., 2006.

В. Ю. Зосимович

НОВОПИЛІПІВКА

– колишне селище міського типу Олександрійської міської ради, нині історична місцевість, житловий масив у південній частині міста Олександрія Кіровоградської області. Знаходиться на лівому березі р. Інгулець (притока Дніпра), на Пн. з'єднується з мікрорайоном багатопверх. забудови Тинда, від якого відокремлюється вул. Героїв Сталінграда, що є частиною автомобіля. шляху міжнарод. значення Знам'янка–Луганськ–Ізварине. Гол. магістралі: 6-го Грудня, Комарова, проспект Соборний. Є залізнич. зупин. пункт Новопиліпівка Знам'ян. дирекції Одес. залізниці.

Поселення Пиліпівка заснував у 18 ст. губерзн. секретар Пилип Радулович. Згодом почали вживати назви Малопиліпівка та Н. 1802–20 – у складі Херсон., 1920–22 – Кременчуц., 1922–25 – Катеринослав. губ.; 1806–1923 – Олександрій. пов. У 19 – на поч. 20 ст. селом володіли поміщики Звенигородські. Тривалий час Н. належала до Звенигород. волості. 1886 було 34 двори, проживали 204 особи; 1916 – відповідно 120 і 641. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1923–25 – село Олександрій., 1925–30 – Кременчуц. округ; 1932–39 – Дніпроп., від 1939 – Кіровоград. обл. Кілька десятиліть Н. входила до Олександрій. р-ну, від серед. 20 ст. – до Олександрій. міської ради. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від поч. серпня 1941 до поч. грудня 1943 – під нім. окупацією. У 2-й пол. 20 ст. на базі місц. колгоспу був сформований радгосп-технікум. Від 1961 – смт. До поч. 1970-х рр. включено в межі Олександрії. У сх. частині Н. до 2000-х рр. працював Олександрій. рудоремонт. з-д. Тут минули дит. і юнац. роки льотчика-космонавта, двічі Героя Рад. Союзу Л. Попова, батько якого працював головою Новопиліпів. виконкому.

О. М. Чумак

НОВОПИЛІПІВСЬКІ КУРГАНИ

– археологічна пам'ятка. Розташ. побли. с. Новопиліпівка Мелітоп. р-ну Запорізь. обл. у долині лівого берега р. Молочна навпроти видав. пам'ятки наскел. мист-ва Кам'яна Могила. Курганне поле складалося з 8-ми груп, у яких загалом нарах. 71 насип. 27 з них та 47 розораних курганів розкопані 1951–52 Молочан. експедицією Ін-ту археології АН УРСР (Київ) під кер-вом О. Тереножкіна. Досліджено понад 270 похो-

вань, з них 189 належать до енеоліту та бронз. віку, 63 – до ранньовікі заліз. віку, 16 – до середньовіччя. У Н. к. репрезентов. увесь спектр степ. спільнот бронз. та заліз. віків Зх. Надазов'я: ямної культурно-історичної спільності, катакомбної культурно-історичної спільності, бабин. (див. Бабине), зрубної культурно-історичної спільності, білозерської культури, кіммерій., скіф., сармат. з вираз. комплексами артефактів.

Літ.: Тереножкін О. І. Кургани в долині р. Молочної // Археол. пам'ятки УРСР. К., 1960. Т. 8; Вязьмитіна М. І., Ілліньська В. І., Покровська Є. Ф., Тереножкін О. І., Ковпаненко Г. Т. Кургани біля с. Ново-Пиліпівки і радгоспу «Акермень» // Там само.

В. В. Отроценко

НОВОПІДКРЯЖ

– село Дніпровського (до липня 2020 – Царичанського) району Дніпропетровської області. 2020 Новопідкряз. сільс. раду (55,03 км²; підпорядк. с. Супина) зараховано до складу Могилів. сільс. об'єднаної територіал. громади. Н. знаходиться на правому березі Дніпро-Донбас каналу (на лівому – с. Могилів), за 68 км від м. Дніпро та 27 км від смт Царичанка. За переписом насел. 2001, проживали 1089 осіб; нині – бл. 950 осіб; переважно українці. Проходить автомобіля. шлях Кам'янське-Перещепине-Жемчужне. Обстежено значну кількість курганів, зокрема й зі скіф. і сармат. похованнями. Давні назви: Патляхівка, Підкрязне. Тут також були в різний час хутори Перчунове, Пухівка та ін. Н. виник у 2-й пол. 18 ст. як один із козац. зимівників на землях, що належали до Протовчан. паланки Війська Запорозького Низового. Уперше згадується в писем. джерелах 1778. Осн. видами занять жит. села від часу його заснування і донині є землеробство та тваринництво. 1784–96 – у складі Катеринослав. намісництва; 1796–1802 –

Братська могила воїнів-визволителів